

ADVIES Nr. 1.810

Zitting van dinsdag 17 juli 2012

Problematiek van de artistieke sector ten opzichte van de RSZ (derde betaler) en de wet van 24 juli 1987 betreffende het ter beschikking stellen van werknemers – Gevolggeving aan advies nr. 1.744

x x x

2.435/1-1

ADVIES Nr. 1.810

Onderwerp: Problematiek van de artistieke sector ten opzichte van de RSZ (derde betaler) en de wet van 24 juli 1987 betreffende het ter beschikking stellen van werknemers – Gevolggeving aan advies nr. 1.744

Het Bureau van de Nationale Arbeidsraad heeft besloten zich uit eigen beweging te buigen over de voornoemde problematiek, omdat er in de praktijk nog steeds een aantal problemen zijn in de artistieke sector.

Dat initiatief volgt op het eenparige advies nr. 1.744 dat de Raad op 13 oktober 2010 heeft uitgebracht.

De werkzaamheden werden verricht in de commissie Individuele Arbeidsverhoudingen – Sociale Zekerheid.

Op verslag van die commissie heeft de Raad op 17 juli 2012 het volgende eenparige advies uitgebracht.

x

x

x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. STREKKING VAN HET ADVIES

Tijdens de vergadering van het Bureau van 6 juli 2011 werd de Raad in kennis gesteld van het feit dat er in de praktijk nog een aantal problemen zijn in verband met het sociaal statuut van de kunstenaar en dat er nog steeds misbruiken worden geconstateerd met betrekking tot dat specifieke statuut, zoals het is vastgesteld in de programmawet van 24 december 2002.

Het Bureau van de Nationale Arbeidsraad heeft dan ook besloten zich uit eigen beweging over de voornoemde problematiek te buigen en er verder over na te denken in aansluiting op het eenparige advies nr. 1.744 dat de Raad op 13 oktober 2010 heeft uitgebracht.

De Raad heeft daarbij kunnen rekenen op de zeer geapprecieerde medewerking van vertegenwoordigers van de RSZ, de FOD WASO, de FOD Sociale Zekerheid en de RVA.

II. STANDPUNT VAN DE RAAD

De Raad wijst erop dat hij zijn reflectie over het statuut van de kunstenaar heeft voortgezet uitgaande van dezelfde bekommelingen als die welke hebben geleid tot advies nr. 1.744, namelijk de rechtszekerheid voor alle actoren van de artistieke sector zo veel mogelijk verhogen, gelet op de misbruiken die in de praktijk worden geconstateerd.

Hij is zich volledig bewust van de moeilijkheden die inherent zijn aan de aard zelf van het beroep van kunstenaar, dat niet regelmatig kan zijn en waarop bijgevolg de traditionele regels die gelden voor de klassieke werknemers niet van toepassing kunnen zijn; in het licht daarvan heeft hij zijn werkzaamheden voortgezet, met de wil om de filosofie die voortvloeit uit het sociaal statuut van de kunstenaar, zoals het is vastgesteld in de programmawet van 24 december 2002, te versterken. Het gaat vooral om een pragmatische benadering .

Gelet op die moeilijkheden heeft de Raad tijdens zijn werkzaamheden denksporen ontwikkeld om de lacunes die hij met betrekking tot het statuut van de kunstenaar heeft vastgesteld, aan te vullen en op die manier het statuut, zoals het uit de programmawet van 24 december 2002 voortvloeit, te consolideren.

Die denksporen hebben de Raad ertoe gebracht zich te buigen over de verschillende situaties waarin de kunstenaars zich kunnen bevinden naargelang van het soort van artistieke prestatie dat ze leveren, om zo de bijzondere kenmerken van die verschillende situaties meer te verduidelijken door de al bestaande regels te versterken, teneinde die situaties beter af te bakenen.

Alleen door een duidelijkere grens te trekken tussen die verschillende situaties, zal volgens de Raad kunnen worden gezorgd voor transparantie op het niveau van het statuut van de kunstenaar en zal een efficiënte controle op het gebruik van het statuut van kunstenaar kunnen worden ingesteld en effectief worden gewaarborgd.

Verder heeft de Raad nagedacht over de vaststelling van een procedure in de commissie "Kunstenaars" om het bewijs te leveren van de hoedanigheid van kunstenaar naargelang de artistieke prestaties in de ene of de andere situatie worden verricht.

De Raad heeft zich ten slotte gebogen over de regels van de werkloosheidsregelgeving die van toepassing zijn op de kunstenaar in het licht van zijn bijzondere arbeidssituatie, met de bedoeling die regels coherenter te maken.

A. De verschillende situaties die eigen zijn aan het statuut van de kunstenaar

De Raad herinnert eraan dat de kunstenaar zijn artistieke prestaties kan leveren hetzij in het kader van de werknemersregeling, hetzij in de zelfstandigenregeling.

Hij heeft zich alleen gebogen over het statuut van de kunstenaar in het kader van de werknemersregeling, daar de in de praktijk geconstateerde misbruiken vooral voortvloeien uit de bepalingen van artikel 1 bis van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1969 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, zoals hij reeds heeft geconstateerd in het kader van zijn voornoemde advies nr. 1.744.

Onverminderd de zelfstandigenregeling heeft hij drie soorten van situaties vastgesteld naargelang de kunstenaars hun artistieke prestaties leveren in het kader van de kleinevergoedingsregeling, het voornoemde artikel 1 bis of een arbeidsovereenkomst.

1. Kleinevergoedingsregeling

In het kader van zijn werkzaamheden heeft de Raad kunnen constateren dat soms verkeerdelijk een beroep wordt gedaan op die regeling, waardoor de kunstenaar geen efficiënte sociale bescherming geniet en waardoor kan worden ontsnapt aan de betaling van socialezekerheidsbijdragen.

Hij brengt in herinnering dat de kleinevergoedingsregeling aanvankelijk werd ingesteld ter wille van de rechtszekerheid en om zwartwerk te bestrijden.

Zonder de kleinevergoedingsregeling op de helling te willen zetten en om de artistieke schepping niet te belemmeren, drukt de Raad de wens uit dat die regeling behouden wordt, maar dan wel binnen strikte grenzen.

a. Toepassingsvoorwaarden

De Raad merkt op dat er in de artistieke sector enorm veel amateurkunstenaars zijn van wie de artistieke activiteiten in de praktijk per definitie beperkt blijven. Voor die kunstenaars werd een specifieke regeling ingesteld, de zogenaamde kleinevergoedingsregeling, omdat die amateurkunstenaars vaak door de werkgever worden vergoed door middel van onkostenvergoedingen.

Er kan gebruik worden gemaakt van de kleinevergoedingsregeling onder de dubbele voorwaarde dat:

- de geleverde prestaties artistieke prestaties zijn waarvan het bewijs wordt geleverd door een kunstenaarskaart;
- het gaat om artistieke prestaties op kleine schaal van maximaal dertig dagen per jaar en voor een dag- en jaarbedrag dat bepaalde plafonds niet overschrijdt.

Bij toepassing van die regeling moeten, uitgaande van het beginsel dat de amateurkunstenaar een andere activiteit uitoefent die socialezekerheidsrechten opent, geen socialezekerheidsbijdragen worden betaald en moeten die artistieke prestaties niet worden aangegeven aan de RSZ. Voor de werkloosheidsverzekering worden die beperkte artistieke prestaties echter wel als arbeid beschouwd.

b. Bewijsmiddel

De Raad herinnert eraan dat de bijzondere ministerraad van Gembloers op 16 en 17 januari 2004 heeft geleid tot een nota *Respect voor sociale solidariteit*, waarin het idee wordt geopperd een kunstenaarskaart in te voeren wanneer de kunstenaar een beroep doet op de kleinevergoedingsregeling, en dit om controle te kunnen uitoefenen en te vermijden dat de aangegeven prestaties een bepaald bedrag overschrijden. Hoewel het beginsel van die kunstenaarskaart in de regelgeving is opgenomen¹, werd het nooit concreet uitgewerkt.

Voor een strikte naleving van de voorwaarden eigen aan die regeling en de controle erop, dringt de Raad aan op de concrete uitvoering van die maatregel en op de afgifte van een kunstenaarskaart aan de kunstenaars die gebruik maken van die regeling.

Alleen de kunstenaar die houder is van de kaart zal dus de bijzondere voorwaarden van die regeling kunnen genieten.

De Raad is ook van mening dat de geldigheid van de kunstenaarskaart in de tijd moet worden beperkt en dat ze kan worden vernieuwd indien de kunstenaar erom verzoekt. Ze kan ten slotte worden ingetrokken bij niet-naleving van de voorwaarden eigen aan de kleinevergoedingsregeling.

¹ Artikel 17 sexies van het koninklijk besluit tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, zoals ingevoegd door het koninklijk besluit van 3 juli 2005.

2. Statuut van de kunstenaar zoals het is vastgesteld in artikel 1 bis

De Raad herinnert eraan dat de programmawet van 24 december 2002 het sociaal statuut van de kunstenaar grondig heeft hervormd. Die programmawet heeft met name in de voornoemde wet van 27 juni 1969 een artikel 1 bis ingevoegd dat voorziet in een weerlegbaar vermoeden van onderwerping van de podiumkunstenaars en de scheppende kunstenaars aan het socialezekerheidsstelsel van de werknemers, zonder dat er een arbeidsovereenkomst is.

Het is meer bepaald de bedoeling een efficiëntere sociale bescherming te bieden aan de kunstenaars, inzonderheid de scheppende kunstenaars, de beginnende kunstenaars en de kunstenaars die een gage krijgen, aangezien de voorwaarde van een band van ondergeschiktheid vaak moeilijk kan worden aangetoond wat de artistieke activiteiten betreft.

Ondanks die hervorming van het statuut van de kunstenaar blijft er een en ander mislopen bij de toepassing van dat statuut. Zoals de Raad in zijn advies nr. 1.744 al heeft opgemerkt, is dat te wijten aan de bepalingen zelf van artikel 1 bis, vooral vanwege de moeilijkheid om het begrip "artistieke prestatie" te omschrijven.

Zo kon worden geconstateerd dat een oneigenlijk gebruik van het statuut van de kunstenaar erin bestaat niet-artistieke prestaties onder het toepassingsgebied van het genoemde artikel 1 bis te brengen onder het voorwendsel dat die prestaties worden verricht in de artistieke sector.

Volgens de Raad is het dus enerzijds van belang dat de voorwaarden waaronder de kunstenaar gebruik kan maken van artikel 1 bis wanneer hij artistieke prestaties levert nader worden omschreven en anderzijds dat alle actoren, en vooral de werkgever die oneigenlijk gebruik maakt van artikel 1 bis, verantwoordelijkheidsbesef wordt bijgebracht.

a. Toepassingsvoorwaarden

1) Voor de kunstenaar

Om het in de praktijk geconstateerde oneigenlijke gebruik van het genoemde artikel 1 bis te beperken, is de Raad van mening dat van die regeling maar gebruik kan worden gemaakt mits de kunstenaar voldoet aan drie voorwaarden:

- het moet gaan om prestaties van artistieke en professionele aard;
- een of meer elementen die de arbeidsovereenkomst uitmaken, moeten ontbreken;
- de artistieke en professionele aard van de prestaties moet worden geattesteerd door middel van een "beroepsvisum kunstenaar".

Dat "beroepsvisum kunstenaar" moet worden afgegeven vóór een inschrijving in een overeenkomst die onder artikel 1 bis valt.

2) Voor de "werkgever" in de zin van artikel 1 bis

Om de door hem geconstateerde ontsporingen beter te kunnen tegengaan en behoudens de naleving van de voorwaarden voor de kunstenaar om gebruik te maken van artikel 1 bis, acht de Raad het noodzakelijk dat een voorwaarde wordt vastgesteld voor de natuurlijke of rechtspersoon die de werknemers inschrijft in een overeenkomst die onder het genoemde artikel 1 bis valt.

Zo kan volgens de Raad de "werkgever" in de zin van artikel 1 bis maar een overeenkomst krachtens het voornoemde artikel 1 bis aangeven indien hij een specifieke erkenning of toestemming van de RSZ heeft gekregen.

Die erkenning of toestemming voor de "werkgever" in de zin van artikel 1 bis kan worden ingetrokken indien blijkt dat die "werkgever" de toepassingsvoorwaarden van het genoemde artikel 1 bis niet naleeft.

Die regeling van specifieke erkenning moet gepaard gaan met een sanctie, namelijk de intrekking van die erkenning of toestemming als de prestatie in het kader van de overeenkomst met toepassing van het genoemde artikel 1 bis niet kan worden beschouwd als een artistieke prestatie van professionele aard of als alle elementen die een klassieke arbeids-overeenkomst uitmaken aanwezig zijn.

De Raad herinnert eraan dat hij het in zijn advies nr. 1.744 noodzakelijk heeft geacht dat het begrip "derde betaler" wordt verduidelijkt, om te vermijden dat sommigen zich ten onrechte achter die hoedanigheid verschuilen om de toepassing van het genoemde artikel 1 bis te omzeilen. Het begrip "derde betaler" is verduidelijkt door artikel 43 van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders en door artikel 36 van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van die wet.

Er kan niet worden gehandeld met toepassing van het voornoemde artikel 36 indien het volledige loon wordt gestort en niet wordt voldaan aan de verplichting tot betaling van het loon waarop de werknemer recht heeft vanwege zijn indienstneming.

De Raad herhaalt het verzoek dat hij in zijn advies nr. 1.744 heeft gedaan, namelijk dat de draagwijdte wordt verduidelijkt van artikel 43 van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders en van artikel 36 van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van die wet, om de hierboven vermelde ontsporingen te voorkomen.

- b. Verbod om gebruik te maken van artikel 1 bis voor de werknemers die bij tussenpozen in de artistieke sector werken maar geen artistieke prestaties leveren

De Raad herinnert eraan dat hij in zijn advies nr. 1.744 van oordeel was dat de podiumtechnici niet onder het toepassingsgebied van het genoemde artikel 1 bis vallen.

Omdat die werknemers vaak atypische arbeidsvoorwaarden hebben als gevolg van het feit dat ze in de artistieke sector worden tewerkgesteld, moeten ze volgens hem evenwel tewerkgesteld kunnen worden in het kader van arbeidsovereenkomsten van korte duur of via de sociale bureaus voor kunstenaars.

c. Bewijsmiddel

De afgifte van een "beroepsvisum kunstenaar" aan de kunstenaar die erom verzoekt, mits aan de genoemde voorwaarden is voldaan, moet het volgens de Raad mogelijk maken te voorzien in een controle om de aard van de artistieke prestatie te onderzoeken en op die manier te zorgen voor een strikte naleving van het toepassingsgebied van het genoemde artikel 1 bis.

Dat "beroepsvisum kunstenaar" is geldig voor een beperkte duur. Het kan worden vernieuwd indien de kunstenaar erom verzoekt. Het kan worden ingetrokken bij niet-naleving van de strikte toepassingsvoorwaarden van het genoemde artikel 1 bis.

d. Nadere controleregels

Om de controle op eventuele misbruiken op dat gebied mogelijk te maken, moeten volgens de Raad in de DMFA gedifferentieerde codes worden ingevoerd, naargelang de artistieke prestatie wordt verricht op basis van een overeenkomst met toepassing van artikel 1 bis of in het kader van een klasieke arbeidsovereenkomst of in het kader van een overeenkomst met een sociaal bureau voor kunstenaars.

De invoering van gedifferentieerde codes naargelang van het soort overeenkomst voor het verrichten van de artistieke prestatie zou de RSZ dus in staat stellen controle uit te oefenen op de artistieke prestaties die worden aangegeven.

e. Bijdrageverminderingen toegekend in het kader van de artistieke prestaties

De Raad merkt op dat zowel voor de kunstenaar als voor de werkgever verminderingen van socialezekerheidsbijdragen worden toegekend als de verrichte prestatie van artistieke aard is.

Indien evenwel blijkt dat het oneigenlijke gebruik ondanks de voorgestelde maatregelen in de praktijk niet ophoudt en de budgettaire neutraliteit niet is gewaarborgd, stelt de Raad voor dat de bijdrageverminderingen "kunstenaars", zoals ze nu worden toegekend, worden geschrapt.

3. Artistieke prestaties in het kader van een arbeidsovereenkomst

De Raad merkt op dat de artistieke prestaties ook kunnen worden geleverd in het kader van een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde of bepaalde tijd in de zin van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten.

Die artistieke prestaties kunnen ook worden geleverd in het kader van een arbeidsovereenkomst in de zin van de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers. In het kader van de voornoemde wet van 24 juli 1987 gaat het om het leveren van artistieke prestaties en/of het produceren van artistieke werken, althans op voorwaarde dat die artistieke prestaties worden geleverd tegen betaling van een loon en onder het gezag van een occasionele werkgever of een occasionele gebruiker. Met name in dat kader treden de sociale bureaus voor kunstenaars op.

In dat verband herinnert de Raad er ook aan dat volgens de wet van 24 juli 1987 ook de prestaties uitgevoerd door podiumtechnici beschouwd kunnen worden als artistieke prestaties die tijdelijke arbeid kunnen uitmaken.

De artistieke prestaties die worden geleverd in het kader van een arbeidsovereenkomst moeten in de DMFA worden vermeld door middel van een specifieke code.

De Raad is dienaangaande van mening dat de bijdrageverminderingen "kunstenaars" in het kader van klassieke arbeidsovereenkomsten zowel voor de werkgever als voor de werknemer moeten worden gehandhaafd, mits het loon waarvoor die verminderingen worden toegekend, betrekking heeft op artistieke prestaties in strikte zin.

B. Problematiek van de subsidiëring van de artistieke activiteit

Wanneer het geheel van de elementen die een arbeidsovereenkomst uitmaken aanwezig zijn en er in de praktijk geen belemmering is om de artistieke prestaties te verrichten op grond van een klassieke arbeidsovereenkomst, pleit de Raad ervoor dat de gesubsidieerde instellingen van de artistieke sector wordt verboden gebruik te maken van overeenkomsten met toepassing van het genoemde artikel 1 bis.

Aangezien het gaat om een bevoegdheid van de gemeenschappen dringt hij erop aan dat het verbod wordt opgenomen als een criterium voor de toekenning van subsidies aan die erkende instellingen.

Hij verzoekt die instellingen dan ook een klassieke arbeidsovereenkomst te sluiten en het minimumloon na te leven dat bij collectieve arbeidsovereenkomst is vastgesteld door de paritaire comités die onder de artistieke sector ressorteren.

Indien die instellingen echter een beroep doen op een overeenkomst met een zelfstandige kunstenaar, dan moet die laatste voor zijn prestatie een loon krijgen dat minstens evenveel bedraagt als wat aan loonkosten verschuldigd is aan een werknemer voor dezelfde prestatie.

Indien die instellingen ondanks alles een kunstenaar in het kader van artikel 1 bis individueel subsidiëren, dan moet die kunstenaar een loon krijgen dat minstens evenveel bedraagt als wat aan loonkosten verschuldigd is aan een werknemer verbonden door een klassieke arbeidsovereenkomst voor dezelfde prestatie.

C. Stelsel van de kosten voor rekening van de werkgever

De Raad constateert in het kader van zijn werkzaamheden dat vooral in het kader van artikel 1 bis oneigenlijk gebruik wordt gemaakt van het stelsel van de kosten voor rekening van de werkgever, wanneer het loon voor de kunstenaar gedeeltelijk bestaat uit een terugbetaling van de kosten voor rekening van de werkgever, die sociaal en fiscaal vrijgesteld zijn.

Die praktijk druist in tegen het stelsel van de kosten die voor rekening van de werkgever zijn, daar de kosten voor rekening van de werkgever die aan de kunstenaar worden terugbetaald dan een verkapt loon zijn dat is vrijgesteld van sociale bijdragen en belastingen. Daardoor loopt de overheid belangrijke inkomsten mis.

Die onrechtmatige praktijk heeft bovendien ook gevolgen voor de kunstenaar, die wel een behoorlijk inkomen heeft, maar voor een deel geen socialezekerheidsrechten kan opbouwen.

Gelet op dat oneigenlijke gebruik pleit de Raad ervoor dat het stelsel van de kosten voor rekening van de werkgever wordt beperkt, beter wordt geregeld en gecontroleerd voor overeenkomsten met toepassing van het genoemde artikel 1 bis.

D. Procedure: de commissie "Kunstenaars"

Zoals hij eerder al heeft opgemerkt, herinnert de Raad eraan dat de kunstenaar voor de toekenning van het kunstenaarsstatuut in het kader van artikel 1 bis of het recht op de kleinevergoedingsregeling respectievelijk houder moet zijn van een "beroepsvisum kunstenaar" of een kunstenaarskaart om de strikte naleving van de voorwaarden eigen aan elke situatie te waarborgen.

Het "beroepsvisum kunstenaar" of de kunstenaarskaart moeten worden afgegeven vooraleer de artistieke prestaties worden geleverd. Voor de afgifte van het "beroepsvisum kunstenaar" moet worden voorzien in een gestandaardiseerde procedure en een snelle behandeling van de aanvragen. De kunstenaarskaart moet volgens een vereenvoudigde procedure worden afgegeven.

De Raad is van mening dat die opdracht moet worden toevertrouwd aan de commissie "Kunstenaars".

Hij herinnert eraan dat de programmawet van 24 december 2002 in het kader van de hervorming van het statuut van de kunstenaar een commissie "Kunstenaars" heeft opgericht die drie opdrachten vervult: de kunstenaars informeren; op eigen initiatief of op verzoek van een kunstenaar nagaan of de bij een sociaal verzekeringsfonds voor zelfstandigen aangesloten kunstenaars werkelijk zelfstandigen zijn; een zelfstandigheidsverklaring afgeven aan de kunstenaars die erom verzoeken.

Op dit ogenblik komt de commissie "Kunstenaars" echter maar voor precieze gevallen samen en men is niet verplicht via die commissie te passeren. In het kader van zijn advies nr. 1.744 heeft de Raad al tot zijn spijt moeten constateren dat er maar weinig een beroep wordt gedaan op de commissie "Kunstenaars". Volgens een van de deskundigen van die commissie kwam de commissie op het ogenblik van haar oprichting in 2004 gemiddeld nog vier keer per maand samen, terwijl haar activiteiten vandaag veel geringer zijn.

Verder zijn de bevoegdheden van de commissie nu beperkt, omdat zij alleen de zelfstandigheidsverklaring afgeeft.

De Raad blijft van oordeel dat die commissie bestaansreden heeft en dat zij het best in staat is om het begrip "artistieke prestatie" en het statuut waarop de betrokken kunstenaar zich kan beroepen, te beoordelen.

Om haar opdrachten te vervullen, moet de commissie "Kunstenaars" zich immers beraden over het al dan niet artistieke karakter van de prestatie. De commissie heeft daartoe een rechtspraak ontwikkeld over het begrip "artistieke prestatie" en geprobeerd de activiteiten die onder de artistieke sector kunnen vallen preciezer op te lijsten.

De Raad stelt bijgevolg voor dat de rol van die commissie wordt versterkt en dat ze extra opdrachten krijgt, wat echter ook betekent dat de interne structuur en de samenstelling van die commissie worden gewijzigd.

1. Samenstelling en interne structuur van de commissie "Kunstenaars"

De Raad herinnert eraan dat de commissie "Kunstenaars" paritair is samengesteld uit vertegenwoordigers van het RSVZ en vertegenwoordigers van de RSZ, en wordt voorgezeten door een magistraat.

Gelet op de extra opdrachten die aan de commissie moeten worden toevertrouwd, zou het volgens hem echter nuttig zijn dat de samenstelling van die commissie wordt uitgebreid tot de sociale partners van de sector en vertegenwoordigers van de RVA.

Daardoor zou er een rol zijn weggelegd voor alle betrokken actoren die door hun ervaring en kennis van de artistieke sector ook zouden bijdragen tot een positieve ontwikkeling van de expertise van de commissie.

Hij is bovendien van mening dat de commissie, om haar opdrachten correct te kunnen uitvoeren, voortaan zou moeten bestaan uit drie afdelingen, namelijk:

- de normatieve afdeling;
- de administratieve afdeling;
- de afdeling klachtenbeheer.

2. Opdrachten

De Raad vindt dat de commissie "Kunstenaars" ter wille van de coherentie van de vast te stellen procedure voor de erkenning van de artistieke aard van de prestatie drie soorten van opdrachten moet vervullen.

Een eerste opdracht is de vaststelling van de voorwaarden inzake toekenning van de kunstenaarskaart, het "beroepsvisum kunstenaar" en de zelfstandigheidsverklaring.

Elke kunstenaar die artistieke prestaties wil leveren in het kader van de kleinevergoedingsregeling en artikel 1 bis moet voortaan verplicht worden om via de commissie te passeren.

Door die uitbreiding van haar rol kan de commissie haar rechtspraak over het begrip "artistieke prestatie" blijven ontwikkelen, om met name tot meer samenhang ten aanzien van de artistieke activiteit te komen, en zou ze nog meer expertise kunnen verwerven.

Bij de definitie van de artistieke activiteit moet in ieder geval een samenhang en een band worden gehandhaafd met het technisch/artistiek onderwijs en het diploma, zonder dat dit het enige criterium mag zijn.

Die opdracht moet worden toevertrouwd aan de normatieve afdeling van de commissie.

Een tweede opdracht bestaat erin de "attesteringen" eigen aan elke situatie af te geven en te vernieuwen.

Die opdracht moet worden toevertrouwd aan de administratieve afdeling van de commissie.

Ten slotte is er een derde opdracht, namelijk uitspraak doen over de klachten tegen de beslissingen van de normatieve en de administratieve afdeling van de commissie.

Die opdracht wordt toevertrouwd aan de afdeling "klachtenbeheer" van die commissie.

Na uitputting van de eigen klachtenregeling van de commissie kan tegen die beslissingen beroep worden ingesteld bij de bevoegde gerechten.

De Raad is ten slotte van mening dat de versterking van de opdrachten van de commissie "Kunstenaars" niet alleen zal zorgen voor meer duidelijkheid voor de betrokken actoren, maar ook zal leiden tot een betere toepassing van de specifieke regelgevingen die van toepassing zijn op de kunstenaars.

E. Aanpassing van de werkloosheidsregelgeving aan de kunstenaars

In het kader van het genoemde advies nr. 1.744 heeft de Raad zich gebogen over de RVA-regelgeving die van toepassing is op de kunstenaars, gezien hun bijzondere arbeidssituatie.

Tijdens eerdere werkzaamheden heeft de Raad eensdeels gewezen op de ingewikkeldheid van de werkloosheidsregelgeving die op de kunstenaars van toepassing is, en anderdeels opgemerkt dat de artistieke activiteiten moeilijk nauwkeurig omschreven en geregeld kunnen worden omdat ze atypisch zijn. Voor een toepassing van de regelgeving moet dan ook vaak de concrete situatie worden beoordeeld en moeten de specifieke bepalingen van de werkloosheidsregelgeving worden geïnterpreteerd.

De Raad vindt dat de huidige regeling niet coherent genoeg is ten opzichte van het toepassingsgebied van artikel 1 bis, dat ertoe strekt socialezekerheidsrechten – ook inzake werkloosheid – te openen voor alle prestaties van artistieke aard, zonder dat daarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen de kunstenaars.

Hij wijst er ook op dat de ingewikkeldheid van de werkloosheidsregelgeving die van toepassing is op de kunstenaars met name te wijten is aan het feit dat de vier bepalingen van die regelgeving die op hen van toepassing zijn elk een verschillend toepassingsgebied hebben. Dat is het gevolg van het feit dat er in de werkloosheidsregelgeving niet één "kunstenaarsdoelgroep" is.

Zo is het begrip "kunstenaar" restrictiever wat betreft de regels inzake toelaatbaarheid tot de werkloosheidsuitkeringen en de vergoeding dan voor de toepassing van de regels betreffende de cumulatie van een artistieke activiteit met een werkloosheidsuitkering.

De regels inzake toelaatbaarheid tot de werkloosheid hebben alleen betrekking op de kunstenaars die actief zijn in de podiumkunstensector. Hetzelfde geldt voor de regels inzake vergoeding, die bovendien van toepassing zijn op de podiumtechnici.

Er is dus niet echt een kunstenaarsstatuut in de werkloosheidsregelgeving en het feit dat elke regel die op dat statuut van toepassing is een verschillend toepassingsgebied heeft, zorgt voor misverstanden over de praktijk van de RVA en stelt disfuncties bij de behandeling van de dossiers in het licht.

Ter wille van de coherentie stelt de Raad dan ook voor dat, om de risico's op misverstanden en disfuncties in de verschillende werkloosheidsbureaus te vermijden, de scheppende kunstenaars expliciet onder het toepassingsgebied zouden vallen van artikel 10 van het ministerieel besluit van 26 november 1991 wat de gageregel betreft en van artikel 116, § 5 van het koninklijk besluit van 25 november 1991 voor de regel van de bescherming van werk bij tussenpozen.

Die uniformering van het toepassingsgebied van de regels inzake toelaatbaarheid tot de werkloosheid zou leiden tot een vereenvoudiging van de werkloosheidsregelgeving die van toepassing is op de kunstenaars, en zou op die manier bijdragen tot meer samenhang en transparantie wat de toepassing en de interpretatie van die regels betreft.

De Raad wijst er ook op dat de eventuele misbruiken inzake cumulatie van een werkloosheidsuitkering met inkomsten uit artistieke activiteiten weggerukt moeten worden.

Voor het behoud van de werkloosheidsuitkeringen wanneer de kunstenaar wordt tewerkgesteld met overeenkomsten van korte duur stelt de Raad ten slotte voor dat een aantal regels in het kader van de werkloosheidsregelgeving die van toepassing is op de kunstenaar worden ingevoerd of herzien, in het bijzonder de vaststelling van een minimumaantal dagen in een bepaalde periode tijdens welke artistieke prestaties worden verricht met behoud van het recht op werkloosheidsuitkeringen tijdens de eerste periode.

De Raad wijst erop dat de wijzigingen die hij voorstelt in het kader van de werkloosheidsregelgeving die van toepassing is op de kunstenaar geconcretiseerd moeten worden door het beheerscomité van de RVA en uit budgettair oogpunt door dat comité geëvalueerd moeten worden, om ervoor te zorgen dat een en ander budgettair neutraal blijft.

F. Overgangsregeling

De Raad vestigt er nog de aandacht op dat de tenuitvoerlegging van de in dit advies gedane voorstellen, gezien hun omvang, enige tijd zal vergen.

Hij pleit er dan ook voor dat wordt voorzien in een overgangsregeling voor de kunstenaars die zich thans op het statuut beroepen en bijzondere voorwaarden genieten in het kader van de werkloosheidsregelgeving.

Hij dringt er bovendien op aan dat in die overgangsfase voor de behandeling van de bij de commissie "Kunstenaars" ingediende dossiers voorrang wordt gegeven aan de dossiers voor de kunstenaars die zich voor de eerste keer willen beroepen op het kunstenaarsstatuut.

G. Slotbeschouwingen

De Raad merkt op dat zijn voorstellen met het oog op rechtszekerheid voor alle actoren van de artistieke sector in hun totaliteit moeten worden bekeken.

Hij dringt erop aan dat de bevoegde autoriteiten zich vlug buigen over de concretisering van die voorstellen en dat de instellingen die met de concrete toepassing van het statuut van de kunstenaar zijn belast, namelijk de RSZ en de RVA, erbij worden betrokken voor de bestudering van de haalbaarheid en de praktische uitvoering ervan.

Hij merkt in dat verband op dat die voorstellen met name een grondige aanpassing van de programmawet van 24 december 2002 impliceren.

Zodra het geheel van zijn voorstellen in regelgevende teksten is opgenomen, wenst de Raad over de betreffende ontwerp teksten te worden geraadpleegd.

Verder wijst de Raad erop dat hij, om de praktische impact van die alternatieven te kennen, de maatregelen die de bevoegde autoriteiten zullen uitwerken binnen twee jaar zal evalueren om met name de doeltreffendheid en de budgettaire impact ervan te beoordelen, in verband met de toegekende bijdrageverminderingen.

BIJLAGE

I. Kenmerken van de verschillende kunstenaarsstatuten (zelfstandigenstatuut uitgezonderd)¹

KLEINEVERGOEDINGSREGELING	ARTIKEL 1 BIS	ARBEIDSOVEREENKOMST (WET VAN 78 OF 87)
<p>Gebruik van de KVR:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Invoering van een dubbele voorwaarde: <ul style="list-style-type: none"> * prestaties van max. 30 dagen/jaar, niet hoger dan ± € 114,60/dag en ± € 2. 291,99/jaar; * prestaties van "artistieke" aard. <p>=> kleinschalige artistieke prestaties</p> <ul style="list-style-type: none"> - Definitie van het begrip "artistieke prestatie" door de commissie "Kunstenaars" (normatieve afdeling). 	<p>Gebruik van artikel 1 bis:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Invoering van drie voorwaarden ten aanzien van de kunstenaar: <ul style="list-style-type: none"> * alleen voor prestaties van artistieke en professionele aard; * alleen wanneer een of meer elementen die de arbeidsovereenkomst uitmaken, ontbreken; * als de artistieke en professionele aard van de prestaties wordt geattesteerd door middel van een "beroepsvisum kunstenaar" (zie hieronder). - Aangifte van een overeenkomst 1 bis, voorwaarde ten aanzien van de "werkgever" in de zin van artikel 1 bis: specifieke erkenning of toestemming van de RSZ voor de natuurlijke persoon of rechtspersoon die de werknemers inschrijft in een overeenkomst 1 bis, die kan worden ingetrokken bij niet-naleving van de voorwaarden. 	<p>Gebruik van een arbeidsovereenkomst:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een OBT of een OOT in de zin van de wet van 3 juli 1978. - Tijdelijke arbeid in de zin van artikel 1, § 6 van de wet van 24 juli 1987: de artistieke prestaties die worden geleverd en/of de artistieke werken die worden geproduceerd tegen betaling van een loon, voor rekening van een occasionele werkgever of een occasionele gebruiker (waaronder de prestaties uitgevoerd door podiumtechnici).

¹ In deze tabel wordt niet ingegaan op de artistieke prestaties verricht in het kader van het stelsel van de zelfstandigen.

KLEINEVERGOEDINGSREGELING	ARTIKEL 1 BIS	ARBEIDSOVEREENKOMST (WET VAN 78 OF 87)
<ul style="list-style-type: none"> - Middel om het statuut te bewijzen: <li style="margin-left: 20px;">* "kunstenaarskaart" afgegeven/verlengd door de commissie "Kunstenaars". - Beperkte geldigheidsduur. - Sanctie: kaart ingetrokken bij niet-naleving van de voorwaarden. 	<ul style="list-style-type: none"> - Middel om het statuut te bewijzen: <li style="margin-left: 20px;">* "beroepsvisum kunstenaar" dat de erkenning van de artistieke activiteit attesteert, afgegeven/vernieuwd door de commissie "Kunstenaars". - Beperkte geldigheidsduur. - Sanctie: "beroepsvisum" ingetrokken bij niet-naleving van de voorwaarden. 	
PROCEDURE		
<ul style="list-style-type: none"> - Afgifte van de kaart door de commissie "Kunstenaars" volgens een vereenvoudigde procedure.² 	<ul style="list-style-type: none"> - Invoering van een gestandaardiseerde procedure en een snelle behandeling van de aanvragen door de commissie "Kunstenaars" (administratieve afdeling). <li style="margin-left: 20px;">=> verplichting om via die commissie te passeren. - Het "beroepsvisum" moet afgegeven worden vóór de inschrijving in een overeenkomst 1 bis. 	

² Er mag geen te logge procedure ingevoerd worden omdat dit stelsel van toepassing is op amateurs die dus niet noodzakelijk het kunstenaarsstatuut hebben en prestaties verrichten in een kader dat vergelijkbaar is met vrijwilligerswerk.

KLEINEVERGOEDINGSREGELING	ARTIKEL 1 BIS	ARBEIDSOVEREENKOMST (WET VAN 78 OF 87)
<ul style="list-style-type: none"> - Controle: er moet in een specifieke controle worden voorzien om een eventueel verplaatsingseffect na de hervorming te voorkomen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Invoering van een overgangsregeling voor de kunstenaars die momenteel in het stelsel zitten; in dat geval geeft de RVA een tijdelijke attestering. 	
RSZ		
<ul style="list-style-type: none"> - De socialezekerheidsbijdragen moeten niet betaald worden en de artistieke prestaties moeten niet aan de RSZ aangegeven worden. 	<ul style="list-style-type: none"> - Aangifte van de artistieke prestaties aan de RSZ volgens een specifieke code in de DMFA (andere code dan die voor prestaties verricht in het kader van arbeidsovereenkomsten die onder de wet van 78 of 87 vallen). - Vermindering van RSZ-bijdragen (zie punt II.A.2.e. van het advies). 	<ul style="list-style-type: none"> - Aangifte van de artistieke prestaties aan de RSZ volgens een specifieke code in de DMFA. - Vermindering van RSZ-bijdragen op voorwaarde dat het gaat om artistieke prestaties in strikte zin.
RVA		
<ul style="list-style-type: none"> - Geen specifiek statuut, maar voor de "klassieke" werkloosheidsverzekering worden die prestaties toch als werk beschouwd. 	<p>Aanpassing van het specifieke statuut voor de werkloosheid:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uitbreiding, tot de scheppende kunstenaars, van de toepassing van artikel 10 van het ministerieel besluit van 26 november 1991, voor de gageregel, en van artikel 116, § 5 van het koninklijk besluit van 25 november 1991 voor de regel van de bescherming van werk bij tussenpozen; - beperking van de mogelijkheden voor cumulatie van een werkloosheidsuitkering en inkomsten uit artistieke activiteiten; - herziening van de definitie van het aantal minimumprestaties tijdens een bepaalde periode voor het behoud van het recht op werkloosheidsuitkeringen tijdens de eerste periode. 	

II. COMMISSIE "KUNSTENAARS"

- Samenstelling: voorgezeten door een magistraat en samengesteld uit vertegenwoordigers van de RSZ, de RSVZ, de RVA en de sociale partners van de sector.

=> Instelling van 3 afdelingen: een normatieve afdeling, een administratieve afdeling en een afdeling klachtenbeheer.

- Opdrachten:

- 1) Normatieve afdeling: bepaalt de criteria voor de toekenning van de "KVR-kaart", het "beroepsvisum kunstenaar" en de "zelfstandigheidsverklaring".
- 2) Administratieve afdeling: geeft de hierboven vermelde drie documenten af en vernieuwt ze.
- 3) Afdeling klachtenbeheer: spreekt zich uit over klachten ingediend tegen de beslissingen van de normatieve of de administratieve afdeling.

Wanneer de eigen klachtenregeling van de commissie volledig is uitgeput, kan tegen die beslissingen beroep worden ingesteld bij de bevoegde gerechten.
